

Het kindertheater zit in de lift. Een stijgende of een dalende lift?

Het rommelt in het kindertheater. De jongste jaren is er artistiek fraai werk geleverd, maar was dat werk ook te zien in de theaters en de culturele centra, Dirk Vanhaute duwt op zere plekken. Marianne Van Kerckhoven las een bundel opstellen over het nieuwe kindertheater en tot slot laat Ignace Cornelissen, een regisseur die zowel voor kinderen als voor volwassenen werkt, in zijn kaarten kijken.

Verkeert het Vlaamse kindertheater in nood? Neen, nog niet. De huidige discussies rond de Beursschouwburg, de Singel en de plannen van het Speeltheater doen enkel stof opwaaien. Toch zijn dit schakels in een evolutie die voor het kindertheater zeer belangrijk is. Daarom is het noodzakelijk om het volledige veld te overzien en niet te vervallen in fragmentarische discussies. Er zijn tendensen en gebeurtenissen, al dan niet recent, die het kindertheater in een positie kunnen brengen waar het 8 à 9 jaren geleden in verkeerde: geteisterd door een gebrek aan interesse en door 'bloed-' en 'brood-'armoede, afgedaan als onbelangrijk en als niet behorend tot de kunsten.

Deze tekst is een persoonlijk standpunt en werd geschreven in januari-februari '92. Concreet voorbeelden komen uit de dagelijkse werking van Het Gevolg, maar andere theatermakers zullen zich hierin ongetwijfeld herkennen. De tekst wil de heersende euforie bij vele betrokkenen temperen en de bekrompenheid en de luiheid bij anderen aanklagen.

Het rommelt in het kindertheater. Maar rommel is wel eens vaker het begin van een nieuwe ordening.

De 4 p's

In het seizoen 1986-87 gaf de Vlaamse Gemeenschap 62 miljoen fr. subsidies uit aan het kindertheater. Daarvan ging 37 miljoen fr. naar het Koninklijk Jeugdtheater (KJT); Speeltheater en Stekelbees ontvingen als enige erkende ge-

zelschappen samen bijna 17 miljoen fr. De rest (8 miljoen fr.) ging naar projecten van de Beursschouwburg, Poëzies, Het Gevolg, Jeux Interdits, Pantarei, Froe Froe en het Mechels Jeugdtheater.

In het seizoen 1991-92 ging er al 114 miljoen fr. naar het kindertheater. Een forse stijging. Het KJT nam daar 46 miljoen fr. van op, Speeltheater en Oud Huis Stekelbees samen 37 miljoen fr. en de nieuw erkende gezelschappen ca. 29 miljoen fr. (Het Gevolg, Froe Froe, Mechels Jeugdtheater, Poëzies, Schooljeugdtheater). Voor de projecten in 1992 waren er, nog geen gegevens bekend. In 1991 werden bijna geen projecten gehonoreerd. De gelukkigen kregen dan nog bitter weinig: Rabarber en Exces kregen samen 500 000 fr.

Als de absolute cijfers bekeken worden kan men stellen dat het Vlaamse kindertheater in de lift zit. Belangrijker is echter naar de evoluties achter deze cijfers te kijken.

Zeventien jaar na de invoering van het decreet m.b.t. de subsidiëring van de Nederlandstalige toneelkunst (juni 1975) staat het kindertheater nog niet ver. De subsidiënten hebben er voor gezorgd dat er momenteel in Vlaanderen 3 gezelschappen zijn die een stabiele werking kunnen uitbouwen. Of beter: die de onvermijdelijke golven van succes en dieptepunten kunnen overleven. Zij zijn ook in staat om bijvoorbeeld een rust- of bezinningsjaar in te bouwen, iets waar elk gezelschap af en toe nood aan heeft. Deze gezelschappen zijn: KJT, Speeltheater

en Oud Huis Stekelbees. Zij zijn alle drie trouwens reeds meer dan 15 jaar erkend.

De andere gezelschappen moeten, vooral met het oog op de jaarlijkse subsidieverdeling, continu vechten om in de gunst te blijven van publiek, pers, programmatoren en politici (*de 4 P's*). Maar ook intern is er de permanente overlevingsstrijd. Zo ontvangt het vaste personeel van Het Gevolg gemiddeld een loon dat 1/3de lager ligt dan wat gangbaar is.

Een snelle goedkeuring van het nieuwe podiumdecreet en zijn uitvoeringsbesluiten, maar ook een garantie dat er voldoende middelen vrijkomen, is daarom noodzakelijk.

Maar er is meer. Zolang niet ingegaan wordt op het principe om het bestaansminimum voor gezelschappen uit te keren (een voorstel: 10 miljoen fr.), is het onzin om allerlei gezelschappen te erkennen. Zij krijgen toch niet de kans om een volwaardige werking uit te bouwen. Aanpassingen van het nieuwe decreet zijn daarom noodzakelijk.

De projecten zijn er nog veel slechter aan toe. Het ministerie van cultuur bevestigt dat er nog volop subsidieaanvragen binnenkomen, toch zien we een totale verschraling. Waar enkele jaren geleden, naast de nu erkende gezelschappen, nog allerlei initiatieven opdoken (denk maar aan Pantarei, Marino Basso, Beursschouwburgproducties, Jeux Interdits, De Kolk, ...) moeten we constateren dat momenteel, buiten een bijzonder sporadisch initiatief als dat van Tie 3, enkel nog anciens op niveau kunnen meedraaien met hun vrije producties (Herwig Dewerd, Rudy Meeuws/Teater 42). Het vrijwel volledig uitsluiten van de projectsubsidies voor kindertheaterproducties speelt daarin een belangrijke rol. Ook de kunstencentra blijven hier zwaar in gebreke. Daarover verder meer.

Spelen op verlies

Voor de seizoenen 1989-90 en 1990-91 ontving Het Gevolg gemiddeld een uitkoopsom van 25 939 fr. Hiervoor moesten telkens een drietal acteurs en twee technici de baan op, het boekingskantoor moest voorbereidend werk leveren en een goed uitgebouwd secretariaat garandeerde een degelijke praktische omkadering. Al te vaak is het spelen dan ook *een verlieslatende zaak*. Op een totaal van 120 voorstellingen betekenen deze bedragen minstens een verlies van 3 miljoen fr. per seizoen t.o.v. gelijkwaardige avondtheatergezelschappen.

Dit is natuurlijk geen nieuw fenomeen, maar wel zeer fundamenteel. Zolang een programmator rekent dat 200 kinderen enkel 20 000 fr. in kas brengen, zal hier geen verandering in komen. De boekhoudersmentaliteit moet doorbroken worden om zo de gezelschappen volwaardig te behandelen. Veel culturele centra willen dit niet gezegd hebben. Zij vinden immers dat zij niet het slachtoffer moeten zijn van onbegrijpende ouders of schooldirecties. Het geld voor een filmticket of een kinderboek wordt evenwel door iedereen zonder meppe-